

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vlasovci

Mgr. Eva Mužná

**Výukový materiál zpracován v rámci projektu
EU peníze školám**

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je Mgr. Eva Mužná.
Dostupné z Metodického portálu www.rvp.cz, ISSN: 1802-4785. Provozuje Národní ústav pro
vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických
pracovníků (NÚV).

Registrační číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0229
Šablona:	III/2
Č. materiálu:	VY_32_INOVACE_216
Datum vytvoření:	21. 9. 2013
Ročník:	4.
Předmět:	Dějepis a dějiny kultury
Vzdělávací oblast:	Společenskovědní
Tematická oblast:	2. světová válka
Anotace:	Žákyně a žáci se seznámí s osobností generála Vlasova a zasadí ho do historického kontextu doby

Andrej Andrejevič Vlasov

- ❖ 14. září 1901 Lomakino, Nižněnovgorodská oblast – 2. srpna 1946, Moskva
- ❖ ruský sovětský generál, který za 2. světové války v německém zajetí vytvořil tzv. Ruskou osvobozeneckou armádu (ROA)
- ❖ pocházel z chudých poměrů, narodil se jako osmé dítě rolníka, který si přivydělával krejčovstvím
- ❖ otec chtěl dětem dopřát vzdělání, ale peníze stačily jen na studia nejstaršího syna Ivana.
- ❖ Andreje už na vesnické škole vynikal nevšední bystrostí a nadáním, se nenašla jiná možnost, než bezplatné studium v kněžském semináři v Novgorodě
- ❖ VŘSR v roce 1917 v mladém Andrejovi podnítila nadšení pro mír, svobodu, sociální rovnost a spravedlnost, rozdělení půdy nemajetným venkovanům a pro odstranění vykořisťování člověka člověkem
- ❖ po skončení semináře se odmítl stát knězem
- ❖ na podzim 1918 se přihlásil na vysokou školu zemědělskou
- ❖ na jaře 1919 byl ale povolán do Rudé armády – tento okamžik se stal osudovým mezníkem jeho života
- ❖ během několika měsíců absolvoval důstojnickou školu a během občanské války (1917 – 1920) získal zkušenosti na frontě a prokázal vlastnosti a schopnosti potřebné pro kariérní vzestup
- ❖ uměl si zjednat respekt, vést lidi, podřizovat si je a zároveň pozvednout jejich sebevědomí
- ❖ od roku 1920 Vlasovova kariéra stoupala strmě vzhůru
- ❖ na podzim byl zařazen do skupiny vojenských poradců, která byla odeslána do Číny na pomoc generálu Čankajškovi v boji proti Japoncům
- ❖ začátkem roku 1942 byl jmenován do hodnosti generálporučíka s úkolem pomoci prolomit německé obklíčení Leningradu – situace byla velmi kritická – nedostatek munice, potravin, zima
- ❖ Vlasovovi se jeho oddíly rozpadly – většina vojáků padla, někteří přešli k partyzánům

obr. č. 1

- ❖ Vlasov se svým štábem před Němci prchal - Němci shodili tisíce letáků se zatykačem opatřeným, na jeho hlavu byla vysána vysoká odměna a zvláštní dovolená pro vojáky
- ❖ Stalin považoval sovětské vojáky, kteří se vzdali za zbabělce zasluhující trest smrti - Vlasov sám se nakonec vzdal poté, co ho jeden vesničan zavřel ve stodole
- ❖ Vlasov věděl, že i pokud by se dostal z německého zajetí, do Sovětského svazu se za Stalinova života vrátit nemůže
- ❖ rozhodl se pro kolaboraci
- ❖ koncem roku 1942 se podílel na vzniku protibolševické Ruské osvobozené armády (ROA)
- ❖ na jaře 1945 se část ROA začala přesouvat přes území Čech, kde se měla podřídit německému velení
- ❖ situace německé armády již byla bezvýchodná – velitel ROA proto odmítl německé velení
- ❖ ROA se pohybovala zhruba 50 km od Prahy – velitel rozhodl o podpoře povstání, které se rozhořelo v Praze
- ❖ Vlasov byl proti pomoci Praze, většinu však získal generálmajor Buňačenko
- ❖ Vlasov se hodlal vzdát americké armádě – stalo se tak 9. května 1945
- ❖ 12. května 1945 byl konvoj s vedoucími osobnostmi ROA přepaden v americké zóně jednotkami Rudé armády a všichni včetně generála Vlasova byli zajati
- ❖ Američané se z tohoto území stáhli, a tak i les, kde tábořila 1. divize ROA byl obklíčen Rudou armádou
- ❖ v bojových podmínkách v lese byl vynesena okamžitě rozsudek - trest smrti pro veškeré důstojníky, 25 let nucených prací pro vojáky - do rána se lesem ozývala střelba
- ❖ Vlasov byl převezen do Moskvy, kde byl souzen a jako všichni ostatní důstojníci protisovětského odboje - ať už z ROA, či ze skupiny donských kozáků a dalších odbojových organizací - byl odsouzen k trestu smrti oběšením
- ❖ rozsudek byl vykonán 2. srpna 1946

Unikl o vlásek

Stalinovy politické čistky v roce 1937 a aféra kolem generála Tuchačevského Vlasova silně zasáhly. Po popravě Tuchačevského byli odstraněni 3 z 5 maršálů Sovětského svazu, všichni velitelé vojsk a členové vojenských rad okruhů, všichni velitelé sborů, téměř všichni velitelé divizí a brigád, zhruba polovina velitelů pluků, většina politických pracovníků, mnozí učitelé vysokých a středních vojenských škol, vědci, vynálezci, konstruktéři - celkem asi 40 000 osob. Vlasovův bratr Ivan byl popraven za účast na kontrarevolučním spiknutí již v roce 1919, proto si ani Vlasov nemohl být jist svým životem. Přesto ale štěstí stálo při něm a čistkám unikl.

Sláva a vavříny

V roce 1938 byl povýšen na plukovníka. Před ukončením čínské mise obdržel nejvyšší čínské vyznamenání Řád zlatého draka. Roku 1940 byl povýšen do hodnosti generálmajora a psali o něm snad ve všech novinách. V lednu 1941 byl jmenován velitelem IV. mechanizovaného sboru ve Lvově. Měsíc poté mu byl propůjčen Řád Lenina. 3. ledna 1942 byl Vlasov vyznamenán Řádem rudého praporu.

Vlasovci

Ruská osvobozenecká armáda (ROA) byla v době druhé světové války organizace několika vojenských jednotek ruských zajatců, kteří na straně nacistického Německa dobrovolně či z donucení bojovali proti stalinistickému režimu v Sovětském svazu. Pro tyto jednotky se vžilo označení „Vlasovci“

Pavučina politiky

Na začátku roku 1943 byl Vlasov propuštěn ze zajetí a od té chvíle se mohl pohybovat volně a bez dozoru. Pořádal přednášková turné u německé armády, kde vysvětloval své protibolševické postoje a nadále obhajoval myšlenku vzniku Ruské osvobozenecké armády. Byl přesvědčen, že Rusové se nakonec bolševismu zbaví sami i bez pomoci Němců. Když se to Hitler dozvěděl, tak zuřil a okamžitě jej přikázal odvézt zpět do zajateckého tábora. Hitler také znovu prohlásil, že Ruskou osvobozeneckou armádu lze dále propagandisticky využívat, ale nikdy nesmí opravdu vzniknout, jelikož Rusové, jako podlidé, nemohou být nikdy spojenci Němců. Tomuto řešení se ale nakonec nacisté stejně nemohli vyhnout – na sklonku roku 1943 už vznikaly první divize dobrovolníků, dokonce v rámci zbraní SS, složené z obyvatel Sovětského svazu – z Ukrajinců, Lotyšů, Estonců a Turkmenů. Situace na bojištích byla pro Němce vážná a rasová ideologie musela jít stranou. V roce 1944 změnil názor na vznik Ruské osvobozenecké armády i sám Hitler.

Rodinné štěstí?

13. dubna 1945 oženil s Adeleide Bielenbergovou, a to i přesto, že už jednou ženatý byl a nikdy se nerozvedl. Předpokládal však, že jeho první manželka byla po jeho zajetí v Rusku popravena. Jeho druhé manželství bylo velmi krátké a již na konci dubna se manželé rozloučili. Od té chvíle se již nikdy nespátřili.

Vděk za pomoc?

ROA jednala s Českou národní radou, která váhala, zda pomoc ROA přijmout. Protože část členů byla ve vleku Sovětského svazu, ozývaly se i negativní názory a zamítnutí, i přesto, že situace v Praze byla pro povstalce kritická a americké jednotky nemohly vyslyšet volání pražského rozhlasu o pomoc, neboť dle americko-sovětských smluv nesměly postoupit za demarkační linii v západních Čechách.

Jednotky ROA vstoupily do Prahy, pomáhaly osvobodit celou oblast Smíchova, Hradčan, Ruzyně, pronikaly na druhý břeh Vltavy a dařilo se jim vytlačovat německé jednotky. Když ale ani 7. května Česká národní rada nezměnila svůj postoj k jednotkám generála Buňačenka, došlo k roztržce a Buňačenko byl vyzván, aby své jednotky z Prahy stáhl. To také učinil a spolu s německými vojáky, které před tím zajal a odzbrojil a nyní jim zase zbraně vrátil, se začal z Prahy stahovat směrem k Berounu a Plzni s cílem vzdát se americkým jednotkám na demarkační linii.

Použité zdroje:

obr. č. 1

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Bundesarchiv_Bild_146-1984-101-29,_Andrej_Wlassow.jpg. [online]. [cit. 2013-09-21].

BOROVÍČKA, M. Kolaboranti : 1939-1945. 1. vyd. Praha - Litomyšl: Paseka, 2007. ISBN 978-80-7185-846-1.